

Dyslexieprotocol

Schooljaar 2025-2026

Inleiding

"Dyslexie is een lees- en/of spellingprobleem dat ernstig en hardnekkig is en dat gedifferentieerd dient te worden van laaggeletterdheid als gevolg van een gebrekkig onderwijsaanbod en als gevolg van een bredere omgevings-, neurologische, sensorische en/of gedragsproblematiek."

De kern van het probleem ligt in het vlot en accuraat lezen en spellen van woorden. Naast problemen met de verwerving van technische leesvaardigheden en spellingsvaardigheden kan er ook sprake zijn van een aantal nevenkenmerken.

Bij de nevenkenmerken kan gedacht worden aan problemen op de volgende gebieden:

- Mondelinge taalvaardigheden (bijvoorbeeld moeite met vlot vertellen)
- Rekenvaardigheden (bijvoorbeeld moeite met automatiseren van de tafels)
- Begrijpend leesvaardigheden (door de moeite met het technisch lezen blijft er soms minder aandacht over voor het begrijpend lezen)
- Schrijfvaardigheden (bijvoorbeeld moeite om een heldere structuur te hanteren)
- Moderne vreemde talen (bijvoorbeeld moeite met het aanleren van nieuwe letterklankkoppelingen)
- Geheugen (bijvoorbeeld moeite met het onthouden van instructies)
- Aandacht/concentratie (bijvoorbeeld moeite met uitvoeren van meerdere opdrachten tegelijk)
- Planning en organisatie (bijvoorbeeld moeite met het plannen van schoolwerk).

Op het ISW Vakcollege heeft een aantal leerlingen een dyslexie verklaring afgegeven door een daarvoor bevoegd psycholoog of orthopedagoog. In de verklaring zijn adviezen geformuleerd over hoe de leerling op school het best kan worden ondersteund.

Deze adviezen worden door de school gevolgd en waar mogelijk toegepast.

Het doel is om leerlingen met dyslexie zo goed mogelijk te begeleiden tijdens hun tijd op de middelbare school. De wensen van iedere leerling met dyslexie zullen anders zijn en daarom andere faciliteiten/hulpmiddelen vragen.

In het dyslexiebeleid zijn de verschillende hulpmiddelen/faciliteiten en de procedure om dit aan te vragen opgenomen.

Indien er nog vragen zijn n.a.v. het dyslexiebeleid kan er contact worden opgenomen met de dyslexiecoördinator.

In gevallen waarin het dyslexiebeleid niet voorziet beslist de directie.

Inhoudsopgave

Uitgangspunten dyslexiebeleid ISW	Pagina 3
Dyslexieonderzoek	Pagina 4
Toekennen van faciliteiten en hulpmiddelen	Pagina 4
Lijst met faciliteiten en hulpmiddelen	Pagina 5
Implementatie dyslexiebeleid per sectie	Pagina 6
Kosten en vergoedingen	Pagina 7
Bijlage 1: Verantwoordelijkheden	Pagina 8
Bijlage 2: Procedure aanvragen hulpmiddelen en faciliteiten	Pagina 10
Bijlage 3: Protocol voor het gebruik van Kurzweil	Pagina 11
Literatuurlijst	Pagina 12

Uitgangspunten dyslexiebeleid ISW

Het dyslexiebeleid van ISW gaat uit van de volgende punten:

- De leerling wordt voorbereid om met succes zijn eindexamen af te ronden.
- Een leerling moet het type onderwijs kunnen volgen dat optimaal aansluit bij zijn capaciteiten.
- Een leerling met een handicap moet het onderwijs kunnen doorlopen op een manier die is aangepast aan zijn mogelijkheden binnen de draagkracht van de school.
- De diagnose dyslexie (met daaraan gekoppeld een dyslexieverklaring) kan alleen gesteld worden door professionals die gekwalificeerd zijn voor het uitvoeren van psychodiagnostisch onderzoek. Daartoe is een academische graad in de klinische (kinder- en jeugd-) psychologie of orthopedagogiek vereist, evenals een bekwaamheidsregistratie in de psychodiagnostiek, minimaal op het niveau van de BIG-registratie (Beroepen in de Gezondheidszorg).
- De leerling met dyslexie mag alleen gebruik maken van hulpmiddelen/faciliteiten die aan de volgende drie voorwaarden voldoen:
 - het hulpmiddel/de faciliteit is in de verklaring geadviseerd;
 - het hulpmiddel/de faciliteit dient besproken te zijn met de zorgcoördinator of dyslexiecoördinator;
 - het hulpmiddel/de faciliteit dient goedgekeurd te zijn door het MT en examencommissie.
- Het MT laat zich adviseren door de zorgcoördinator en/of dyslexiecoördinator over het al dan niet toekennen van faciliteiten of het geven van dispensaties. Ook kan advies worden ingewonnen bij vakdocenten en externe experts. Het MT beslist in deze, rekening houdend met de draagkracht van de school.
- Maatschappelijke en onderwijskundige veranderingen worden gevolgd en vastgelegd in het schoolbeleid. Dit beleid zorgt ervoor dat leerlingen, ouders, docenten en schoolleiding kunnen zien wat is afgesproken met betrekking tot de begeleiding van dyslectische leerlingen. Dit beleid wordt regelmatig geactualiseerd.

Dyslexieonderzoek

Wanneer er bij een leerling langdurige lees- en spellingsproblemen zijn kan de school Remedial Teaching (RT) aanbieden.

Vanuit de school wordt er geen dyslexieonderzoek aangeboden. Ouders hebben altijd de mogelijkheid om op eigen kosten een dyslexieonderzoek af te laten nemen.

Toekennen van faciliteiten en hulpmiddelen

Indien een leerling door dyslexie problemen ondervindt in het volgen van onderwijs dat aansluit bij de capaciteiten van de leerling kunnen ouders extra faciliteiten en/of hulpmiddelen aanvragen. Hulpmiddelen die in de dyslexieverklaring staan aanbevolen hoeven niet door de school te worden overgenomen.

Welke hulpmiddelen een dyslectische leerling, naast extra tijd, mag gebruiken is afhankelijk van de indicatiestelling en de draagkracht van de school. De examencommissie en het MT beslissen over het toekennen van hulpmiddelen. Voor het toekennen van de hulpmiddelen wordt een vaste procedure gevolgd. (Bijlage 2)

De toegestane aanpassingen en hulpmiddelen voor de dyslectische leerlingen op ISW Westland Vakcollege zijn in lijn met de hulpmiddelen die zijn toegestaan op het school- en centraal examen.

Toegekende hulpmiddelen worden in het leerling dossier in Magister opgenomen. Al het personeel wordt voorzien van een overzicht waar alle leerlingen met dyslexie en hun toegekende faciliteiten op staan.

Alleen hulpmiddelen die vóór het eindexamenjaar zijn toegekend mogen tijdens schoolexamens en het centraal examen worden ingezet. Een uitzondering op deze regel wordt gemaakt voor een leerling die na de boven gestelde grens een dyslexieverklaring krijgt, instroomt van een andere school of goedkeuring krijgt van de examencommissie.

Lijst met faciliteiten en hulpmiddelen

- Alle toetsen worden aangeleverd in lettertype Arial, puntgrootte 12;
- Extra tijd (artikel 55 van het examenbesluit), 20% van de toegestane tijd voor een SE, SO en examen);
Bij het Centraal Schriftelijk en Praktisch Examen (CSPE) mag een leerling gebruik maken van een maximale tijdsverlening van vijftien minuten per onderdeel.
- Een laptop;
- Een laptop met voorleessoftware. Alléén Kurzweil zal worden aangeboden als voorleessoftware;
- Aangepaste beoordeling van schriftelijk werk, spel- en taalfouten, conform de afgesproken beoordelingen per sectie;
- Gebruik van de dyslexieversie van kijk- en luistertoetsen tijdens School Examens.
- Overige hulpmiddelen die niet in deze lijst staan kunnen in overweging genomen worden in overleg met de dyslexiecoördinator

Implementatie dyslexiebeleid per sectie

Toetsen Nederlands

- Voor iedere toets of SE moet duidelijk zijn wat er wordt getoetst (luisteren, spelling, betekenis van woorden etc.).
- Leerlingen die toestemming hebben voor het gebruik van een laptop, door school aangeleverd, hebben de mogelijkheid om deze tijdens alle toetsen in te zetten. Deze toetsen worden normaal becijferd.

Toetsen Engels

- Voor iedere toets of SE moet er duidelijk zijn wat er wordt getoetst (luisteren spelling, betekenis van woorden etc.).
- Grammaticale fouten worden volledig meegeteld.
- Leerlingen die toestemming hebben voor het gebruik van een laptop, door school aangeleverd, hebben de mogelijkheid om deze tijdens alle toetsen in te zetten. Deze toetsen worden normaal becijferd.

Toetsen overige vakken

- Het faciliteren van de toegekende hulpmiddelen
- Spelling, idiomatische en grammaticale fouten mogen het resultaat op een toets nooit beïnvloeden. Dit geldt ook voor het niet correct schrijven van eigennamen, plaatsnamen en merken. Hier worden geen punten voor afgetrokken, tenzij het antwoord er inhoudelijk minder juist of zelf fout door wordt.

Kijk- en luistertoetsen

Het is in de onderbouw niet mogelijk om aangepaste kijk- en luistertoetsen aan te bieden. Alle leerlingen krijgen de kijk- en luistertoetsen onder gelijke omstandigheden. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen dyslectische en niet-dyslectische leerlingen.

In de bovenbouw (leerjaar 3 en 4) is het wel mogelijk om tijdens kijk- en luistertoetsen, indien deze meetellen voor het SE-cijfer, een aangepaste versie voor de dyslectische leerlingen aan te bieden.

Kosten en vergoedingen

Bij vermoeden van dyslexie is het mogelijk om bij de leerling een dyslexie onderzoek af te nemen. Dit onderzoek moet door ouder(s)/verzorger(s) zelf worden geïnitieerd. De kosten hiervan zijn voor eigen rekening.

Ouders/verzorgers zijn zelf verantwoordelijk om een laptop aan te schaffen die tijdens de lessen kan worden gebruikt, dit geldt ook voor aanvullende voorleessoftware. Hier zijn vanuit school geen vergoedingen voor. In een enkel geval zal de school voorzien in een laptop voor gebruik op school.

Tijdens toetsen kunnen de leerlingen, indien goedgekeurd, gebruik maken van een laptop met voorleessoftware (Kurzweil) vanuit school.

Bijlage 1: Verantwoordelijkheden

De zorgcoördinator

- Draagt samen met het MT en de dyslexiecoördinator zorg voor de professionalisering van het schoolteam op het gebied van dyslexie, lees- en spellingproblematiek;
- Komt in overleg met de dyslexiecoördinator met voorstellen tot aanpassingen van het beleid op basis van ervaring en nieuwe wettelijke regelingen;
- Adviseert het MT en de examencommissie over het toekennen van andere faciliteiten en of hulpmiddelen dan extra tijd;
- Registreert de dyslexieverklaring en het onderzoeksverslag in het leerling dossier in Magister.

De Dyslexiecoördinator

- Is gedurende de gehele schoolloopbaan het eerste aanspreekpunt voor ouders, leerlingen en docenten van dyslectische leerlingen;
- Heeft jaarlijks een gesprek met de dyslectische leerlingen over de voortgang en de toegekende hulpmiddelen
- Houdt toezicht op het naleven van het dyslexiebeleid en stelt het MT op de hoogte wanneer de school het beleid niet volgt of wanneer er signalen zijn dat de gemaakte afspraken niet worden nagekomen;
- Is medeverantwoordelijk voor het actueel houden van protocollen en dyslexiebeleid.

De examencommissie:

- Beslist over het toekennen van faciliteiten/hulpmiddelen

Het MT

- Is verantwoordelijk voor de invoering, aanpassing en uitvoering van het dyslexiebeleid;
- Is verantwoordelijk voor het regelen van faciliteiten, waardoor uitvoering van het dyslexiebeleid mogelijk is;
- Beslist over het toekennen van faciliteiten/hulpmiddelen

De docent

- Is verantwoordelijk voor de uitvoering van de aan de leerling toegekende faciliteiten;
- houdt rekening met de problematiek van de dyslectische leerling bij het aanreiken van de lesstof;

De ouder(s)/verzorger(s)

- Zorgen ervoor dat de school in het bezit is van de dyslexieverklaring én het dyslexieonderzoek;
- Vragen via de dyslexiecoördinator de mogelijkheid tot extra faciliteiten aan indien van toepassing;
- Regelen het aanschaffen van faciliteiten waarvoor toestemming is gegeven en niet worden vergoed vanuit de school

De leerling

- Geeft bij het opgeven van de toets aan van welke, goedgekeurde, faciliteiten de leerling gebruik wil maken;
- Mag tijdens toetsen en examenonderdelen alleen gebruik maken van hulpmiddelen/faciliteiten die zijn goedgekeurd door de school;

Verantwoordelijke personen:

- Zorgcoördinator: Mw. Taal tlz@isw.info
- Dyslexiecoördinator: Dhr. Zayzaoui zzu@isw.info
- Locatie Oranje: Mw. Perez prz@isw.info
Mw. Temelci tmc@isw.info
- Locatie Blauw: Dhr. Zayzaoui zzu@isw.info
- Examencommissie: Dhr. De Reus rsw@isw.info
- MT:
Locatiedirecteur: Dhr. Timmerman tmm@isw.info
Teamleider: Mw. Renfrew r fw@isw.info
Teamleider: Dhr. Adriaanse adn@isw.info
Teamleider: Mw. Gulink glk@isw.info

Bijlage 2: Procedure aanvragen hulpmiddelen en faciliteiten

Indien er bij de school een dyslexieverklaring aanwezig is van de desbetreffende leerling kan er via de onderstaande procedure extra hulpmiddelen en/of faciliteiten worden aangevraagd.

- De ouder(s)/verzorger(s) dienen een verzoek in bij de dyslexiecoördinator over de mogelijkheid tot het toekennen van extra hulpmiddelen en/of faciliteiten;
- De dyslexiecoördinator doet onderzoek naar het verzoek en bespreekt deze met de examencommissie en/of het MT;
- De examencommissie en/of het MT nemen een beslissing over het toekennen van faciliteiten en/of hulpmiddelen;
- Nadat er een beslissing is genomen over het verzoek neemt de dyslexiecoördinator contact op met de ouder(s)/verzorger(s)

Indien het verzoek (gedeeltelijk) is goedgekeurd heeft de leerling direct na het toekennen recht op deze hulpmiddelen en/of faciliteiten.

Het is mogelijk dat bepaalde faciliteiten en/of hulpmiddelen alleen worden toegekend voor specifieke vakken of een bepaald type toets.

Toegekende hulpmiddelen en faciliteiten zijn geldig tot het eindexamen.

Vanaf het centraal examen zijn alleen de hulpmiddelen toegestaan die al eerder zijn gebruikt en in lijn liggen met de regels omtrent het centraal examen.

Indien een leerling geen gebruik wil maken van één of meerdere toegekende hulpmiddelen zal het recht hierop vervallen. Mocht de leerling op een later moment toch wel gebruik willen maken van één of meer eerder toegekende hulpmiddelen dan moet er een nieuwe aanvraag worden gedaan volgens bovenstaande procedure.

Bijlage 3: Protocol voor het gebruik van Kurzweil

Wanneer een leerling toestemming heeft gekregen mag er gebruik worden gemaakt van Kurzweil tijdens toetsen. Dit gebeurt via een computer of laptop van de school.

De docent zorgt voor het aanleveren van de laptop en wijst de leerling een plek aan in het lokaal waar de toets met Kurzweil kan worden afgenomen.

In het lokaal krijgt de leerling de toets via een USB-stick van de docent. Zodra de toets is ingeladen kan de leerling beginnen met het maken van de toets.

De instellingen van het programma Kurzweil staan van tevoren ingeladen en mogen tijdens de toets niet worden veranderd. Het veranderen van de instellingen wordt gezien als fraude. Wanneer een leerling tijdens het afnemen van de toets het programma afsluit en/of een ander scherm open heeft staan zal dit worden gezien als fraude.

Indien er toestemming is gegeven voor het beantwoorden van de toets in Kurzweil is het belangrijk dat de toets juist wordt opgeslagen op een USB-stick. De leerling kan hiervoor hulp vragen aan de desbetreffende docent.

Hierna zal er een kopie worden gemaakt welke de leerling moet ondertekenen. Zonder handtekening van de leerling zijn de antwoorden ongeldig.

De leerling mag het programma pas afsluiten na toestemming van de docent.

Er is voor bepaalde vakken/toetsen een uitzondering waarbij er geen gebruik kan worden gemaakt van één of meer functies van Kurzweil.

- Toetsen voor wiskunde worden gemaakt op papier
- Luistertoetsen
- Praktische opdrachten
- Toetsen voor Nederlands worden afgenomen zonder spellingcontrole

In gevallen waarin het protocol voor het gebruik van Kurzweil niet voorziet, beslist het MT.

Literatuurlijst:

Bekebrede, J. Cox, A. Henneman, K. Krosse, de H. (2013) *Protocol dyslexie voortgezet onderwijs*

Websites:

- <https://www.rijksoverheid.nl>
- https://wetten.overheid.nl/BWBR0004593/2022-04-06#HoofdstukVI_Artikel55
- <https://www.examenblad.nl>
- <https://ocrn.nl/>